

Vlaams
Parlement

ingediend op **1080** (2016-2017) – Nr. 1
15 februari 2017 (2016-2017)

Voorstel van resolutie

van Jean-Jacques De Gucht, Karl Vanlouwe, Ward Kennes,
Karim Van Overmeire, Johan Verstreken en Jan Van Esbroeck

betreffende het bevrozen
van de toetredingsprocedure
van Turkije tot de Europese Unie

TOELICHTING

Turkije is economisch, geopolitiek en militair een belangrijke strategische partner voor Vlaanderen, de Europese Unie en het NAVO-partnerschap (NAVO: Noord-Atlantische Verdragsorganisatie). Al dertig jaar is Turkije kandidaat-lidstaat van de Europese Unie. De onderhandelingen gingen van start in 2005, maar tot op de dag van vandaag is er slechts één onderhandelingshoofdstuk afgerond. Daarnaast zijn er vijftien hoofdstukken die momenteel geopend zijn en zeventien hoofdstukken blijven gesloten. De toetredingsonderhandelingen gaan de laatste jaren echter niet vooruit, maar achteruit. Zo sprak het Europees Parlement zijn bezorgdheid uit in een resolutie van 14 april 2016 over de achteruitgang in Turkije van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, de vrijheid van vergadering, de vrijheid van meningsuiting, de eerbiediging van de mensenrechten en de eerbiediging van de rechtsstaat.

Op 15 juli 2016 vond in Turkije een poging tot staatsgreep plaats door een deel van de Turkse strijdkrachten. President Erdogan riep de Turken op om massaal op straat te komen als signaal tegen de coup. De straatprotesten brachten duizenden mensen op de been. De grote politieke partijen in Turkije, oppositie inclusief, veroordeelden de staatsgreep door middel van een gezamenlijke verklaring in het Turkse parlement. Ook internationaal werd afkeurend gereageerd op de aanval tegen de democratische instellingen in Turkije. Zowel de coup poging zelf als de nasleep ervan, hebben ingrijpende gevolgen voor de Turkse samenleving. Meer dan 1400 mensen raakten gewond, meer dan 300 mensen lieten het leven.

Kort na de poging werd Fethullah Gülen door president Erdogan en de Turkse regering ervan beschuldigd het brein te zijn achter de staatsgreep. Gülen zelf ontkent elke betrokkenheid bij de coup poging. Voor het Turkse regime volstond het niet om enkel de coup plegers aan te pakken. Het beschuldigen van Gülen betekende voor de regeringspartij AKP het startschot voor de zuivering van zoveel mogelijk gülenisten uit de publieke en private sector. Tienduizenden ambtenaren werden ontslagen of op non-actief gezet.

In zowel overheidsinstellingen als privébedrijven werden voorlopig meer dan 100.000 mensen ontslagen of op non-actief gezet. Onder hen leerkrachten, rechters, politieagenten, militairen, gouverneurs en medewerkers van allerlei Turkse ministeries. Daarnaast werden de vergunningen van 24 radio- en televisiestations ingetrokken, en werd er voor bijna 4 miljard euro aan vastgoed in beslag genomen. Maar liefst 75% van alle Turkse posten in de verschillende NAVO-basissen werd geschrapt, waaronder 122 van de 153 Turkse NAVO-officieren actief in ons land op het hoofdkwartier in Haren en in de SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe) in Casteau. Meer dan 100 van deze families vroegen daarom ook asiel aan in ons land.

Naast vermeende aanhangers van Gülen worden ook pro-Koerdische journalisten, politici en academici gevisieerd. Hoewel de Koerdische PKK niet met de coup poging in verband wordt gebracht, omvat de schoonmaakoperatie ook deze groep tegenstanders van het regime. Koerdische parlementsleden, burgemeesters en maatschappelijke leiders zijn afgezet en opgepakt. Het geweld in het zuidoosten van Turkije is de voorbije maanden op grote schaal geëscaleerd.

Wat er zal gebeuren met iedereen die gearresteerd werd, is nog maar de vraag. Op 5 januari 2017 werden alvast twee hoge officieren veroordeeld tot levenslang. Dat de Turkse regering daarnaast bezig is met een wetsvoorstel voor de herinvoering van de doodstraf belooft ook weinig goeds. Dit alles suggereert dat de regering-Erdogan zich in sneltempo ontdoet van elke kritische stem in het land, en probeert de oppositie monddood te maken onder het mom van gebrek aan burgerzin en patriottisme. Het Turkse regime gaat hierbij een weg op waarbij de democratie en de rechtsstaat steeds meer onder druk komen te staan.

Jean-Jacques De GUCHT
Karl VANLOUWE
Ward KENNES
Karim VAN OVERMEIRE
Johan VERSTREKEN
Jan VAN ESBROECK

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de mislukte poging tot staatsgreep in Turkije op 15 juli 2016;
 - 2° de status van Turkije als kandidaat-lidstaat van de Europese Unie (EU) sinds 1987;
 - 3° het feit dat de onderhandelingen voor de toetreding van Turkije tot de Europese Unie werden geopend op 3 oktober 2005, waarbij momenteel slechts één hoofdstuk succesvol afgerond werd, vijftien hoofdstukken geopend zijn en zeventien hoofdstukken voorlopig gesloten blijven;
 - 4° het feit dat de Europese Unie en het Europees Parlement de mislukte militaire staatsgreep in Turkije sterk hebben veroordeeld en de legitieme bevoegdheid van de Turkse autoriteiten hebben erkend om degenen die voor deze poging verantwoordelijk zijn en erbij betrokken waren te vervolgen;
 - 5° de resolutie van het Europees Parlement van 14 april 2016 over het verslag 2015 over Turkije waarin de bezorgdheid wordt geuit over het feit dat, in het licht van de achteruitgang op het vlak van de eerbiediging van de democratie en de rechtsstaat in Turkije, het algemene tempo van hervormingen in Turkije de voorbije jaren is vertraagd en dat er in bepaalde belangrijke domeinen zoals onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, vrijheid van vergadering, vrijheid van meningsuiting, eerbiediging van de mensenrechten en de rechtsstaat, achteruitgang was, waarbij men steeds verder verwijderd raakt van het halen van de criteria van Kopenhagen, die kandidaat-lidstaten zouden moeten naleven;
 - 6° de resolutie van het Europees Parlement van 24 november over de betrekkingen tussen de EU en Turkije (2016/2993 (RSP)), die de Europese Commissie en de lidstaten expliciet oproept om een tijdelijke bevrozing van de lopende toetredingsonderhandelingen met Turkije te initiëren;
 - 7° het voortgangsverslag 2015 van de Europese Commissie betreffende Turkije (SWD(2015)0216), waarin na verscheidene jaren van vooruitgang een serieuze terugval op te merken is in de vooruitgang aangaande de vrijheid van meningsuiting;
 - 8° het voortgangsverslag 2016 over Turkije, dat de Commissie op 9 november 2016 heeft gepubliceerd (SWD(2016)0366) en waarin ernstige bezorgdheden worden geformuleerd over de conformiteit van de Turkse wetgeving met Europese standaarden inzake de rechtsstaat en democratische principes, de beperkte maatregelen om gendergerelateerd geweld en geweld tegen minderheden te voorkomen of te bestraffen, en de toenemende druk op de vrijheid van meningsuiting en media;
 - 9° de motie van de Nederlandse Tweede Kamer der Staten-Generaal van de leden Roemer en Segers over het opschorten van de pre-accessiesteun aan Turkije, waarin de Kamer de Nederlandse regering verzoekt om de pre-accessiesteun aan Turkije op te schorten;
 - 10° het engagement dat de Europese Commissie en de Raad hebben geformuleerd op de periodieke toetredingsconferentie op 30 juni 2016, dat de Europese Unie zal streven naar "een herstimulering van het toetredingsproces";
 - 11° de investeringen van de Europese Unie in de voorbereiding van de Turkse toetreding via het instrument voor pre-toetredingshulp, waarbij voor de periode 2014-2020 een bedrag van 4,453 miljard euro uitgetrokken wordt om de nodige hervormingen te stimuleren, waarvan 35,5% naar hervormingen inzake justitie, fundamentele rechten en binnenlandse zaken gaat;
 - 12° de investeringen van de Europese Unie van 240 miljoen euro in 2016 ter bevordering van de democratie en de mensenrechten in Turkije;

- 13° de visienota 'Visie op de toekomst van de Europese Unie' van de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1073/1) waarin wordt aangegeven dat de (tijdelijke) opschorting van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de talrijke arrestaties, ontslagen en schorsingen van rechters, professoren en overheidsmedewerkers die onmiddellijk volgden op de mislukte poging tot staatsgreep de EU nopen om de verhouding met de Turkse regering ernstig in vraag te stellen;
- overwegende dat:
- 1° Turkije weliswaar een belangrijke partner is, maar dat het land als kandidaat-lidstaat de strengste democratische normen dient na te leven, met inbegrip van de eerbiediging van de mensenrechten, de rechtsstaat, fundamentele vrijheden en het universele recht op een eerlijk proces; overwegende dat Turkije sinds 1950 lid is van de Raad van Europa en daardoor gebonden aan het EVRM;
 - 2° president Recep Tayyip Erdogan de coup poging heeft aangewend om het land te zuiveren van politieke tegenstanders en daarbij veel verder gaat dan enkel de coupplegers te viseren;
 - 3° de repressieve maatregelen van de Turkse regering in het kader van de noodtoestand disproportioneel zijn en in strijd zijn met de fundamentele rechten en vrijheden die in de Turkse grondwet zijn verankerd, de democratische waarden waarop de Europese Unie is gegrondvest en het Internationale Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR); overwegende dat de autoriteiten sinds de staatsgreep tien leden van het Turkse parlement (de Grote Nationale Vergadering) hebben gearresteerd, alsook circa 150 journalisten – het hoogste cijfer ter wereld; overwegende dat er 2386 rechters en openbare aanklagers en 40.000 andere mensen zijn aangehouden, waarvan er meer dan 31.000 zich nog in hechtenis bevinden; overwegende dat 129.000 ambtenaren ofwel geschorst blijven (66.000) ofwel zijn ontslagen (63.000), in de meeste gevallen tot dusver zonder aanklacht (resolutie van het Europees Parlement van 24 november 2016 over de betrekkingen tussen de EU en Turkije (2016/2993/(RSP)));
 - 4° president Erdogan en leden van de Turkse regering zich herhaaldelijk hebben uitgelaten over de herinvoering van de doodstraf; overwegende dat de Europese Raad in zijn conclusies van 18 juli 2016 over Turkije nogmaals heeft benadrukt dat de ondubbelzinnige verwerping van de doodstraf een essentieel onderdeel is van het acquis van de Europese Unie;
 - 5° de eerbiediging van de rechtsstaat – waaronder in het bijzonder de scheiding der machten, de democratie, de vrijheid van meningsuiting, mensenrechten, de rechten van minderheden en godsdienstvrijheid – centraal staat in het onderhandelingsproces;
 - 6° onder het Turkse regime de democratie en de fundamentele rechten al sinds de Turkse parlementsverkiezingen van juni 2015 onder druk staan, onder andere door het inperken van de vrijheid van meningsuiting, vrijheid van samenkomst en de onafhankelijkheid van het gerechtelijk systeem;
 - 7° het vredesproces met de Koerden dat volledig is stilgevalen opnieuw moet worden hervat en via dialoog en overleg moet leiden tot respect voor de Koerdische taal en cultuur;
 - 8° de Vlaamse Regering zich reeds meermaals heeft uitgesproken over de problematische situatie in Turkije wat betreft de persvrijheid;
 - 9° Turkije tot nu toe niet voldoet aan 7 van de 72 benchmarks van de routekaart voor visumliberalisering, en dat sommige daarvan erg belangrijk zijn;
 - 10° de opwaardering van de douane-unie belangrijk is voor Turkije en dat opschorting van de werkzaamheden rond die opwaardering van de douane-unie ernstige economische gevolgen voor het land zou hebben;

- veroordeelt met klem de disproportionele repressieve maatregelen die sinds de mislukte militaire staatsgreep in juli 2016 in Turkije worden genomen;
- onderstreept het strategische belang van de betrekkingen tussen de EU en Turkije voor beide partijen, en onderkent dat Turkije weliswaar een belangrijke partner van de EU is, maar is van mening dat beide partners de politieke wil tot samenwerking moeten tonen; meent dat Turkije deze politieke wil niet toont, aangezien het handelen van de Turkse regering Turkije verder van het Europese pad af brengt;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° te pleiten voor de schrapping van het aan Turkije gealloceerde budget onder het instrument voor pre-toetredingshulp (IPA II), zowel op interfederaal als Europees niveau;
 - 2° op Europees niveau te pleiten om een deel van deze vrijgekomen fondsen te gebruiken om het Turkse middenveld en ngo's (niet-gouvernementele organisaties) te ondersteunen via het Europees instrument voor democratie en mensenrechten;
 - 3° te pleiten voor een tijdelijke bevrozing van de toetredingsonderhandelingen van Turkije tot de Europese Unie;
 - 4° op Europees niveau te pleiten voor een automatische stopzetting van de toetredingsonderhandelingen tussen de Europese Unie en Turkije indien de doodstraf opnieuw zou ingevoerd worden door Turkije.

Jean-Jacques De GUCHT
Karl VANLOUWE
Ward KENNES
Karim VAN OVERMEIRE
Johan VERSTREKEN
Jan VAN ESBROECK